

**Model Samenwerkingsafspraken Informatie-uitwisseling
in verband met aanpak kindermishandeling tussen
(geestelijke) gezondheidszorg en AMK, Bureau Jeugdzorg
en Raad voor de Kinderbescherming**

Handleiding

Handleiding informatie – uitwisseling tussen (G)GZ, AMK, Bureau Jeugdzorg en Raad

Deze Handleiding is gebaseerd op het model Samenwerkingsafspraken informatie – uitwisseling tussen (G)GZ en AMK, Bureau Jeugdzorg en Raad. Raadpleeg voor meer informatie zo nodig de tekst van dit model.

Doel van de handleiding

Deze handleiding geeft een korte samenvatting voor de uitvoeringspraktijk van het Model Samenwerkingsafspraken informatie – uitwisseling (G)GZ, AMK, Bureau Jeugdzorg en Raad.

Het Model Samenwerkingsafspraken is ontwikkeld door een taakgroep die tot doel had een landelijk model te ontwerpen voor de informatie – uitwisseling tussen (G)GZ – professionals die een behandelrelatie¹ hebben met hun cliënt enerzijds en AMK, Bureau Jeugdzorg en Raad anderzijds. Het model is bedoeld als basis voor het maken van regionale of lokale afspraken tussen deze organisaties. Het model en deze handleiding richten zich op het proces nadat een zorgverlener op basis van de stappen van de meldcode heeft besloten om een melding van een vermoeden van kindermishandeling te doen, of om desgevraagd informatie te verstrekken. Daarmee is deze handleiding aanvullend op de meldcode. De meldcode bevat de stappen om te bepalen of u informatie verstrekt, deze handleiding beschrijft hoe u dat op een zorgvuldige wijze doet.

Het model en deze handleiding richten zich overigens niet alleen op informatie–uitwisseling bij (vermoedens van) kindermishandeling, maar ook op uitwisseling van informatie bij andere bedreigingen van de ontwikkeling van een minderjarige.

¹ Het model en deze handleiding gaan in op de positie van de zorgverlener als behandelaar, de positie van de onafhankelijk medisch deskundige is een geheel andere en wordt in deze stukken niet beschreven.

1a². Openheid ten opzichte van uw cliënt

1. Wees open naar uw cliënt over uw zorgen en over mogelijke signalen. Beschrijf feitelijk, zonder oordelen, wat u ziet en waarneemt, vraag uw cliënt om een reactie en kom pas daarna met mogelijke (voorstellen voor) vervolgstappen.
2. Wees open naar uw cliënt als u van plan bent om contact op te nemen met andere instellingen en beroepskrachten;
 - leg uw cliënt uit waarom u informatie uit wilt wisselen, met wie u dit wilt doen en om wat voor soort informatie het gaat;
 - vraag uw cliënt om een reactie ('Wat vindt u daarvan?');
 - ga in gesprek over mogelijke vragen en bezwaren van uw cliënt;
 - stel vast of u toestemming van de cliënt hebt ('Dus u bent het er (niet) mee eens dat ik...');
 - kom tot een besluit over de informatie-uitwisseling, waarbij informatie – uitwisseling op basis van toestemming niet noodzakelijk is, maar wel de voorkeur heeft; informeer uw cliënt over dit besluit;
 - beoordeel of het mogelijk en gewenst is dat de cliënt bij de informatie – uitwisseling aanwezig is.
3. Wijk van deze regels over openheid alleen af als u meent dat openheid niet mogelijk is in verband met de veiligheid van uw cliënt, van de minderjarige, van u zelf of die van anderen.

Voorbeelden

Zo kunt u bijvoorbeeld af zien van openheid als u inschat dat door het bespreken van de signalen en zorgen:

- uw cliënt zal vluchten en zichzelf of zijn kind daarmee zal onttrekken aan de noodzakelijke zorg;
- het suïcidegevaar bij uw cliënt zal toenemen;
- bij uw cliënt waanbeelden zullen ontstaan die gevaarlijk zijn voor hem zelf en/of voor zijn kinderen.

1b. Duidelijkheid over de positie van de cliënt als u overleg voert

Als u het initiatief hebt genomen voor het overleg over uw cliënt, vertel uw gesprekspartner dan meteen bij het begin van dit contact of uw cliënt van dit overleg weet en of hij daarvoor al dan niet toestemming heeft gegeven. Heeft hij geen toestemming gegeven, leg uw gesprekspartner dan uit waarom u toch meent dat de informatie – uitwisseling noodzakelijk is. Uw duidelijkheid over de positie van de cliënt maakt het voor uw gesprekspartner mogelijk om tot een afweging te komen over het al dan niet verstrekken van informatie en over de noodzaak van contact daarover met zijn cliënt.

Voorbeeld

'Ik bel over J. Ik ben bij haar thuis geweest en ik heb haar gezegd dat ik met jou als haar behandelaar wil overleggen omdat ik me zorgen maak over haar driejarige dochter. Ik vraag me af of J. op dit moment voldoende in staat is om voor haar dochter te zorgen. J. vindt het goed dat we met elkaar overleggen en dat jij mij iets over haar stoornis en haar behandeling vertelt. Ze weet ook dat ik me zorgen maak over haar dochter en dat ik je daarom bel'.

² De nummering verwijst naar de nummers van de artikelen in de Samenwerkingsovereenkomst.

2. Actualiteit en volledigheid van de gegevens

Let er op dat de gegevens die u verstrekt *juist, volledig en actueel* zijn.

Zijn de gegevens niet gebaseerd op actuele contacten met de cliënt, en vindt u het toch noodzakelijk om ze te verstrekken, wijs de andere instelling dan op het niet actueel zijn van de gegevens die u verstrekt.

Volledig wil *niet* zeggen dat u alle informatie verstrekt waarover u beschikt, maar dat u alle informatie verstrekt die naar uw idee relevant is voor uw melding of voor het beantwoorden van de vraag die aan u gesteld is.

Voorbeelden

'Je vroeg me om informatie over de behandeling van V. Ik heb het even nagekeken, zijn behandeling is hier bij ons anderhalf jaar geleden afgesloten. Ik kan daarom geen zinnige uitspraak doen over de situatie waarin hij nu verkeert, of over de risico's voor de veiligheid van zijn kinderen'.

'Je vroeg me om informatie over de behandeling van B. Ik heb het even nagekeken, zijn behandeling is hier bij ons anderhalf jaar geleden afgesloten. Ik heb dus geen recente informatie over hem, maar omdat je vraag zich vooral richt op de risico's voor de veiligheid van zijn kinderen, meen ik je wel te moeten zeggen dat zijn behandeling zich toen richtte op..... Maar, nogmaals het is wel informatie van anderhalf jaar geleden. Ik weet niet of hij nu elders behandeld wordt en ik kan ook niet zeggen welke invloed zijn stoornis of zijn situatie nu heeft op de veiligheid van zijn kinderen'.

'Ik heb me in mijn antwoord tot nu toe gefocust op de risico's die ik zie als het gaat om de veiligheid van de kinderen in verband met de ziekte van mijn cliënte. Maar is het bij jullie bekend dat de moeder van mijn cliënte in het gezin woont? Ik heb haar zelf nooit ontmoet, maar uit de verhalen van mijn cliënte maak ik op dat zij zich zeer gesteund voelt door haar moeder bij het verzorgen en opvoeden van de kinderen'.

3. Gebruik van de gegevens alleen voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt

Gebruik de gegevens die u ontvangt van een andere instelling alleen voor het doel waarvoor u ze hebt gevraagd en gekregen.

Meent u dat het noodzakelijk is om de gegevens die u van een andere beroepskracht hebt ontvangen, ook te gebruiken voor een ander doel, voer daarover dan eerst overleg met de beroepskracht van wie u de gegevens hebt gekregen. Hij zal doorgaans eerst contact moeten zoeken met zijn cliënt, zoals omschreven onder stap 1a, voordat hij over deze verstrekking met een ander doel kan beslissen.

Voorbeeld

'Twee maanden geleden heb je me in verband met een vermoeden van kindermishandeling informatie gegeven over gezin X. Ik zou bepaalde informatie die je me toen hebt gegeven, namelijk....., ook willen gebruiken om een advies te geven over een te treffen omgangsregeling tussen de vader en zijn twee minderjarige kinderen. Zou jij deze nieuwe informatieverstrekking met je cliënt willen bespreken? Dan hoor ik daarna graag of ik deze informatie daarvoor mag gebruiken'.

³ De Een melding van een vermoeden van kindermishandeling kan in een crisissituatie ook worden gedaan bij de Raad voor de Kinderbescherming. In dat geval zijn de regels die hier worden gegeven voor het AMK van toepassing op de Raad.

4. Melden (van een vermoeden) van kindermishandeling aan AMK of Raad

Als u als zorgverlener bij het AMK een melding doet:

1. Beschrijf de relevante feiten die tot de melding hebben geleid;
2. Geef aan of er contact met de cliënt is geweest over deze feiten en over de melding;
3. Leg de inhoud van uw melding en de contacten die u hierover met uw cliënt en met het AMK hebt gehad vast in uw dossier.

Als u namens het AMK de melding in ontvangst neemt :

1. Informeer de melder over de werkwijze en over de termijn waarbinnen verwacht wordt dat het onderzoek zal worden afgerond;
2. Zend, als de melding mondeling is gedaan, een schriftelijke of digitale weergave van de melding aan de melder;
3. Informeer de melder binnen tien dagen na de melding of de melding zal worden onderzocht en informeer de melder na afronding van het onderzoek over de uitkomsten daarvan;
4. Bespreek met de melder:
 - wat hij gedurende het onderzoek, binnen zijn gebruikelijke taakuitoefening, kan doen om de cliënt te beschermen, of
 - als de melding niet in onderzoek wordt genomen, onder welke omstandigheden het doen van een melding opnieuw aan de orde zou kunnen zijn.

Voorbeeld

'Ik doe een melding van een vermoeden van kindermishandeling van de minderjarige kinderen van mijn cliënt, mevrouw Y. De kinderen wonen bij Y en haar nieuwe partner. In de relatie tussen Y en haar partner speelt zeker al een aantal maanden fysiek geweld in de vorm van schoppen, slaan, bijten en dergelijke waarbij de rollen van pleger en slachtoffer voortdurend lijken te wisselen. Volgens mijn cliënt vindt dit geweld bijna dagelijks plaats. De kinderen zijn getuigen van dit geweld. Het is voor mij niet duidelijk of Y en haar partner ook fysiek geweld gebruiken tegenover de kinderen. Mijn cliënt zegt dat dit niet aan de orde is. Ik heb met mijn cliënt een aantal keren gesproken over de gevolgen die dit geweld heeft voor haar zelf maar ook voor haar kinderen. Zij erkent dit en zegt in ieder gesprek toe het geweld te zullen stoppen en/of haar relatie te zullen beëindigen. Maar zij slaagt daar tot nu toe niet in. Ik heb haar gisteren verteld dat ik daarom een melding zal doen bij het AMK. Zij verzette zich hier heftig tegen, deed allerlei toezeggingen over verbeteringen, maar gelet op het stranden van haar eerdere voornemens, heb ik haar gezegd dat ik mijn melding, ondanks haar bezwaren, toch zal doorzetten vanwege de risico's die dit geweld met zich meebrengt voor de ontwikkeling van de kinderen. Voor alle duidelijkheid: ik heb zelf het geweld niet gezien, ik ga af op de informatie die mijn cliënt mij tijdens de behandeling regelmatig geeft en op het letsel dat ik bij haar zie dat mogelijk daarmee te maken kan hebben. Ik ben de behandelaar van de moeder, niet die van haar kinderen, ik heb hen nooit gezien en kan dus ook geen uitspraak doen over de feitelijke situatie waarin zij zich bevinden. Ik maak me alleen ernstige zorgen over de gevolgen die het getuige zijn van het geweld tussen hun moeder en haar partner voor de kinderen kan hebben'.

⁴ Te zijner tijd zal een informatieplicht gaan gelden voor zorgverleners om de gezinsvoogd op zijn verzoek te informeren voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling. Deze bepaling is opgenomen in het wetsvoorstel over de nieuwe kindbeschermingsmaatregelen (EK 32015). Invoering daarvan wordt verwacht in 2015. Tot die tijd geldt op grond van de regels over het beroepsgeheim als uitgangspunt dat de zorgverlener op verzoek van de gezinsvoogd uitsluitend met gerichte toestemming van zijn cliënt informatie verstrekt. Heeft de zorgverlener geen toestemming van zijn cliënt dan zal hij alleen in uitzonderlijke situaties, op grond van een conflict van plichten, zoals o.a. beschreven in artikel 8 KNMG Meldcode, informatie aan de gezinsvoogd mogen verstrekken.

5. Opvragen van informatie door AMK, Bureau Jeugdzorg en Raad

Als u namens het AMK, Bureau Jeugdzorg of de Raad informatie bij een zorgverlener opvraagt ⁴:

1. Geef in het eerste contact met de informant aan: waarom de informatie nodig is en om welk type informatie het gaat;
2. overleg met de informant of de informatie schriftelijk of mondeling wordt gegeven en binnen welke termijn dit mogelijk is;
3. beschrijf over welke deskundigheid (gedragswetenschapper, maatschappelijk werker, arts, enzovoort) de beroepskracht beschikt die de vragen aan de informant zal stellen en die de antwoorden zal interpreteren;
4. stel de informant gerichte vragen over feiten, zoals het begin van en de aanleiding voor de geboden hulp, de voortgang ervan en zo nodig de diagnose;
5. vraag zo nodig, als de informant op dit terrein deskundig is, naar de invloed die een eventuele stoornis van de cliënt heeft, of zou kunnen hebben, op het gedrag van de cliënt in relatie tot de veiligheid van en tot andere vitale risico's voor de kinderen;
6. zend de informant, als hij zijn informatie mondeling heeft gegeven, een schriftelijke of digitale weergave toe, zodat hij deze zo nodig kan aanvullen of verbeteren⁵.

Voorbeelden

Niet zo:

'Kunt u mij een algemene indruk geven van uw cliënt?'

Zou u het gewenst vinden als er een ondertoezichtstelling komt in dit gezin?

Is de vader een competente opvoeder volgens u?

Maar zo:

'Wat is het doel van de behandeling van uw cliënt?'

'Welke vorderingen ziet u in de behandeling?'

'Wanneer is deze behandeling begonnen?'

'Kunt u mij vertellen of het moeder lukt om 's ochtends op tijd op te staan?'

'Is vader naar uw mening, gelet op zijn ziektebeeld, in staat zich in zijn kinderen te verplaatsen? Lukt dat hem ook als hij onder druk staat denkt u?'

'Wij proberen zicht te krijgen op de situatie van de kinderen. We willen vooral weten of het thuis voldoende veilig voor hen is. Kunt u iets kunt zeggen over het gedrag dat de stoornis van uw cliënt mogelijkwijs veroorzaakt? Kan dit gedrag risico's opleveren voor de veiligheid van de kinderen die bij uw cliënt thuis wonen?'

6. Het verstrekken van informatie door de zorgverlener

Als u als zorgverlener door het AMK, Bureau Jeugdzorg of de Raad wordt benaderd als informant ⁶:

1. Verstrek bij voorkeur feiten, gedragingen en symptomen die u zelf hebt waargenomen en vermeld de bron als u het noodzakelijk vindt om ook feiten, gedragingen en symptomen te verstrekken die door anderen zijn waargenomen;
2. Wees volledig in uw feitenrelaas, dit wil zeggen dat u zowel feiten noemt die het vermoeden van kindermishandeling bevestigen als feiten die dit ontkrachten;

⁵ Bedoeld wordt de tekst die over de melding in het dossier van AMK, Bureau Jeugdzorg of Raad wordt opgenomen in het dossier.

⁶ Zie voetnoot 4.

3. Geef gericht antwoord op feitelijke vragen die u over de hulp aan uw cliënt worden gesteld;
4. Laat het oordeel over de geschiktheid van uw cliënt om als ouder een kind op te voeden en/of over de noodzaak van (verlenging van) een kindbeschermingsmaatregel over aan het AMK, Bureau Jeugdzorg of de Raad. Verstrek, ten behoeve van deze oordeelsvorming, desgevraagd, voor zover u daar binnen uw deskundigheidsterrein toe in staat bent, informatie over de gevolgen die een mogelijke ziekte of stoornis kan hebben, op het gedrag van de cliënt in relatie tot de veiligheid van de kinderen;
5. Span u in om de informatie zo te verstrekken dat deze door de beroepskracht van AMK, Bureau Jeugdzorg of Raad goed kan worden geïnterpreteerd.

Voorbeelden

Niet zo:

'Zij is een liefdevolle moeder'

'Het is een betrouwbaar gezin'

'In het belang van de kinderen lijkt een ondertoezichtstelling gewenst'.

'Er is sprake van pedagogische onmacht bij beide ouders'

Maar zo:

'Cliënt wordt hier sinds een halfjaar behandeld in verband met klachten van depressieve aard'.

'Cliënt verschijnt bijna altijd op de gemaakte afspraken, als ze in een zeldzaam geval niet verschijnt meldt ze zich van te voren af en voert ze een duidelijke reden aan'.

'Deze stoornis kan leiden tot apathisch gedrag zoals bijvoorbeeld: ook overdag veel in bed liggen, voor de televisie zitten zonder echt iets te zien en nauwelijks initiatief nemen. Als het om het verzorgen van zeer jonge kinderen gaat kan dit gedrag mogelijk risicovol zijn, zeker als er geen andere volwassenen in de buurt zijn om er voor te zorgen dat er voldoende toezicht is op de kinderen en dat zij op tijd eten en drinken krijgen.'

7. Dossievorming

Als melder of informant legt u vast in uw dossier:

- de inhoud van de melding of informatieverstrekking;
- de feiten en omstandigheden die aanleiding gaven tot de melding of de informatieverstrekking;
- of de cliënt van de melding of de informatieverstrekking op de hoogte is gesteld en of hij daarvoor al dan niet zijn toestemming heeft gegeven;
- als de cliënt niet op de hoogte is gesteld of geen toestemming heeft gegeven, waarom toch is besloten om een melding te doen of om informatie te verstrekken;
- de contacten die er naar aanleiding van de melding zijn geweest met anderen;
- het vervolg op de melding of de informatieverstrekking, voor zover u daarover door AMK, Bureau Jeugdzorg of Raad bent geïnformeerd.

AMK, Bureau Jeugdzorg of Raad legt vast in het dossier:

- de inhoud van de melding of informatieverstrekking;
- eventuele wijzigingen die de melder of informant in de schriftelijke of digitale weergave van zijn melding of informatie heeft aangebracht, waarbij de oorspronkelijke tekst die later is gecorrigeerd wordt verwijderd;

-
- of de melder of de informant de cliënt op de hoogte heeft gesteld van de melding of van de informatieverstrekking en of deze daarvoor zijn toestemming heeft verleend;
 - naam, functie en contactgegevens van de melder of de informant;
 - gegevens over contacten met de melder of de informant waarin hij op de hoogte wordt gesteld van het vervolg op de melding of op de informatieverstrekking.

Voorbeelden

Als een cliënt bij zijn zorgverlener inzage vraagt in zijn dossier ziet de cliënt (ook) welke informatie de zorgverlener als informant aan de gezinsvoogd van Bureau Jeugdzorg heeft verstrekt.

Zou de cliënt ook inzage vragen in het dossier van de gezinsvoogd van Bureau Jeugdzorg, dan treft hij in dit dossier eveneens de informatie aan die de zorgverlener als informant aan de gezinsvoogd heeft verstrekt.

Een ouder wendt zich tot het AMK met het verzoek om inzage in het dossier van zijn zevenjarige kind. De ouder ziet via het inzagerecht bevestigd wat hij al van zijn huisarts had gehoord: dat de huisarts zijn vermoeden van kindermishandeling bij het AMK heeft gemeld. Hij ziet wat de melding precies inhield en ook welke informanten door het AMK zijn benaderd en welke informatie zij over het gezin hebben verstrekt.

Een andere ouder wendt zich eveneens tot het AMK met het verzoek om inzage in het dossier. Hij wil vooral weten wie zijn gezin bij het AMK gemeld heeft. Het AMK heeft hem dit niet verteld omdat het AMK, in verband met de veiligheid van de betreffende beroepskracht, de melder anonimiteit ten opzichte van het gezin heeft toegezegd. Nu het AMK anonimiteit aan de melder heeft toegezegd, moet het AMK, voordat de ouder inzage krijgt in het dossier, eerst alle gegevens die rechtstreeks tot de melder zijn te herleiden, afschermen zodat de anonimiteit van de melder ten opzichte van het gezin gewaarborgd blijft.